

SVENSK FALLSKÄRMSSPORT

SVENSKA FALLSKÄRMSPÖRBUDETETS MEDLEMSMAGASIN

SFF och Corona

Hoppning på Maldiverna

Att bli AFF-instruktör

CYPRES
Reliability made in Germany

HIGH
PERFORMANCE
depends on
PRECISION

ULTIMATE
AAD
performance is our
COMMITMENT

29 years
231.000 units
152.000.000 jumps
more than 5000 saves
ALWAYS ACTIVATED

when the conditions were set
to our current knowledge

photo: frodografie

WWW.CYPRES.CC

Man vill bara att det ska bli som vanligt igen

Världen är upp och ner. Coronapandemin har påverkat hela vår värld, hur vi lever våra liv, hur vi arbetar och hur vi umgås. För många har det inneburit stora ekonomiska konsekvenser och på mer än ett sätt känner vi oss begränsade i det vardagliga livet. Trots det har vi i Sverige, jämfört med många andra länder, i viss utsträckning kunnat fortsätta "som vanligt". När jag skriver den här ledaren är vi i mitten av maj och på flera håll har hoppningen kunnat dra igång i begränsad omfattning. Att äntligen kunna bege sig ut till den efterlängtdade klubben, och de sedan länge saknade hoppvännerna är viktigt för oss. En tillflyktsort där vi för en stund vill kunna glömma det rådande corona-läget och bara vara oss själva en stund och njuta av frihetskänslan som ett fallskärmshopp ger oss.

Men det är inte riktigt som vanligt. Vi måste alla hjälpas åt att följa de riktlinjer som både myndigheter, förbund och klubbar tagit fram. Det är allas vårt ansvar att begränsa smittspridningen när vi nu drar igång vår verksamhet. För många klubbar blir det en tuff säsong och det krävs många krafttag för att överleva. Under början av årets säsong kommer vi få klara oss utan läger, boogien, festligheter och allt kramande. Istället får vi känna gemenskapen genom att hjälpas åt att driva och stötta i våra klubbar. Ingen kan göra allt men alla kan göra något. Vad kan DU göra för att hjälpa till i din klubb? Fråga din klubbstyrelse. Och vad kan vi som klubb göra för att samarbeta och hjälpas åt över klubbgränserna?

När pandemin bröt ut i Sverige i mars blev jag förvånad över hur förhållandevis lätt jag och andra anpassade oss efter de nya omständigheterna. Hur vi ändrade vårt beteende, våra vanor och våra rutiner. Det svåra är att hålla ut och att fortsätta på den inslagna vägen över tid. Det kräver tålmod och uthållighet. Man vill ju bara att allt ska vara som vanligt. Åtminstone vill jag det.

Det här tidningsnumret har färre sidor än vanligt men vi hoppas ändå att det ska bli roligt och intressant läsning. Den som vill drömma om ett

paradis långt bort från corona-pandemin kan läsa om Maldiverna dit ett gäng svenskar åkte i vintras. I nyfiken på, kan du läsa om Catharina Gilljam som gjort comeback i sporten och som ordförande i Stockholms Fallskärmsklubb efter 15 års uppehåll. I tidningen börjar även en serie i flera delar om fallskärmshoppningens historia som vi hoppas ska bli både underhållande och spännande läsning. Det finns många föregångspersoner i vår härliga sport som tack vare nyfikenhet, mod och innovation hjälpt till att göra sporten till vad den är idag.

Avslutningsvis vill jag säga att det har varit glädjande att se hur klubbarna sinsemellan delat med sig till varandra med idéer, handlingsplaner och tankar inför hoppstarten. Extra glad blev jag när Mattias Nord, som var RI 2006 - 2007 och tillika en av medlemmarna i landslaget Team Echochamber ringde till kansliet häromdagen. Mattias ville säkerställa att laget inför sin kommande lagträning hade helt klart för sig vilka riktlinjer som var framtagna både från förbundshåll och från hemmaklubben. Han menade att det var viktigt att de som landslag och förebilder för många, föregick med gott exempel ute på klubben och noggrant följde alla råd och direktiv. Så bra tänkt och självklart på alla sätt. Jag är säker på att alla föregångspersoner och erfarna hoppare ute i klubbarna gör likadant nu i hoppstarten. För precis som talesättet säger: "Monkey see - monkey do" är det säklart så att våra nya medlemmar och mindre erfarna följer de mer erfarnas exempel.

När du har tidningen i din hand, lagom till midsommar, hoppas jag att hoppningen dragit igång än mer och att vi kan samlas för härlig hoppning och gemenskap i landets alla klubbar.

Var rädda om varandra. Följ riktlinjerna, tvätta händerna och hoppa säkert.

Glad midsommar på er!

Penny Penny

Innehållsförteckning

- 4 Kalendarier, notis, kontakta SFF
- 5 HM-kurs i ny tappning
- 6 RI-spalten
- 7 Incidentrapporter
- 9 Så kollar du din räddningsutlösare
- 10 Information från Materielkommittén
- 10 Rekordläger i headdown planeras
- 11 Fyra Frågor
- 12 Ordförandespalten
- 12 SFF och Corona
- 14 Nyfiken På Catharina Gilljam
- 19 Hoppning på Maldiverna
- 22 Fallskärmssportens historia del 1
- 26 Att bli AFF-instruktör

Omslaget: Hoppning över Maldiverna
Foto: Mikael Belenki

Ansvarig utgivare

Peo Humla
ordforande@sff.se
Svensk Fallskärmsförbundet

Produktion

Layout, originalarbete,
bildredigering och distribution:
V-TAB Falkenberg

Annonser

SFF kansli
021-41 41 10
info@sff.se

Signerade artiklar

Signerade artiklar speglar författarens bild av verkligheten och inte nödvändigtvis Svenska Fallskärmsförbundets.

Insänt material

Redaktionen ansvarar endast för beställt material. Vi förbehåller oss rätten att redigera insända texter och bilder. Godkännande av publicering i SFS är samtidigt publiceringsgodkännande av det tryckta materialet som en lågupplöst PDF-fil på hemsida för SFF eller SFS.

Preliminära utgivningsveckor kommande nummer 2020

3/20 vecka 34
4/20 vecka 42
5/20 vecka 51

Adressändring

Medlemmar i Svenska Fallskärmsförbundet, samt övriga mottagare och prenumeranter skickar adressändring till SFF, info@sff.se

Prenumeration

Icke medlemmar som önskar prenumerera på Svensk Fallskärmsport kontaktar SFF:s kansli, se kontaktuppgifter nedan. Pris för fem nummer inom Sverige: 500 kr.

Svenska Fallskärmsförbundet

Sjöhagsvägen 2
721 32 Västerås
Telefon: 021-414110
E-post: info@sff.se
Hemsida: www.sff.se

Redaktörer

Penny Robertson-Pearce
0702-75 97 47
penny.robertson@telia.com

Linda Lundberg
0707-35 59 60
linda.lundberget@gmail.com

Pixine Lyckner
0733-23 13 13
pixine@live.se

Kalendariet

Juli

21 – 24 SM alla grenar,
Gryttjöm

Augusti

29 SM tiomanna, Gryttjöm

September

–

Oktober

2 – 3 SM indoor, Bodyflight, Göteborg
21 – 25 Världscupen och EM indoor, Belgien

November

7 – 8 SFF Förbundskonferens
5 SM wingsuit indoor, Stockholm

Framflyttade tävlingar och kurser

På grund av corona-pandemin har många stora och små evenemang flyttats fram. Det började i vintras med att världscupen och EM i vindtunnel ställdes in. Kort därefter utlystes ett nytt datum och tävlingen som arrangeras i Belgien kommer att genomföras den 21-25 oktober. När dessa datum var fastställda kunde även SM-organisationen utlysa nytt datum och SM kommer att avgöras på Bodyflight i Göteborg den 2-3 oktober. AFF-utbildningen i tunnel samt tandemutbildningen med tillhörande examinationer är också skjutna på framtiden. I skrivande stund finns inga bestämda datum men riksinstruktören Sven Mörtbergs ambition är att det ska beslutas nya datum så fort det rådande läget tillåter det. Sven har kontakt med samtliga berörda och när datum fastställs kommer information på SFF:s hemsida. Som väntat fick även årets höjdpunkt, "Mondial", med VM i fallskärmssportens samtliga grenar, skjutas upp ett helt år. VM kommer att gå av stapeln den 7-21 augusti i Tanay, Ryssland 2021.

Kontakta SFF

Kansliet

Sjöhagsvägen 2 | 721 32 Västerås | Telefon: 021-41 41 10 | E-post: info@sff.se

Riksinstruktören

Sven Mörtberg | Telefon: 0702-23 62 02 | E-post: ri@sff.se

Beställ utbildningsmaterial

via hemsidan:
www.sff.se ->
medlemsärenden ->
beställ böcker

- Boken "Hoppa fallskärm" är en utbildningsbok i grunder för fallskärms-hoppning
- Boken "Flyga fallskärm" är en utbildningsbok i fallskärmsflygning

Vill du veta mer om...

Skatter och avtal

Lina Gardlow, lina@sff.se

Ekonomi

Stefan Nilsson, kassor@sff.se

Kommunikation och presskontakt

Anna Oscarson, anna.oscarson@gmail.com

Försäkringsfrågor

Sven Mörtberg, ri@sff.se
Peo Humla, sffordforande@outlook.com

Materielkommittén

Håkan Andersson, haan@bredband.net

Utbildnings- och säkerhetskommittén

Sven Mörtberg, ri@sff.se

Tävlingskommittén

Lena Kaulanen, lena.kaulanen@gmail.com

Luftrumsfrågor

Pelle Scherdin, flygmyra@gmail.com

Försvarskommittén

Jens Grahn, jens_grahn@hotmail.com

SFF:s kansli

**Riksinstruktör
och kanslichef**
Sven Mörtberg

**Kanslist,
medlemsärenden**
Penny Robertson-Pearce

Svenska Fallskärmsförbundets styrelse

Peo Humla
ordförande
sffordforande@outlook.se

Anna Oscarson
vice ordförande
anna.oscarson@gmail.com

Stefan Nilsson
kassör
kassor@sff.se

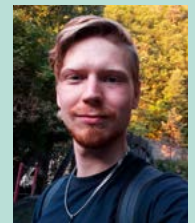
Maria Sukhova
ledamot
maria.s97531@gmail.com

Jens Grahn
ledamot
jens_grahn@hotmail.com

Pelle Scherdin
suppleant
flygmyra@gmail.com

Johan Mood
suppleant
svenjohanmood@gmail.com

Valberedningen: Kent-Ove Ulander - kentove.ulander@gmail.com, Sebastian Berglund - ordforande@skydiveskane.se, Stefan Burström - f94sbu@gmail.com, Joakim Berlin - jocke@cerno.se

Svenska Fallskärmsförbundet är en frivillig försvarsorganisation, medlem i Flygsportförbundet och Riksidrottsförbundet.

Transportstyrelsen har till Svenska Fallskärmsförbundet delegerat tillsynen av sporthoppning med fallskärm i Sverige.

www.sff.se

På hemsidan hittar du bland annat fakta, information, nyheter om hoppning och tidsningsarkiv

Annorlunda HM-kurs kan bli favorit i repris

Text: Linda Lundberg
Foto: Sven Mörtberg

Årets deltagare i HM-kursen i Gryttjöm.

Mycket har blivit inställt och uppskjutet denna vår, men Hoppmästar-kursen blev av. Dock inte på Bosön som vanligt, utan på Stockholms Fallskärmsklubb i Gryttjöm.

”Det blev väldigt lyckat. Deltagarna är väldigt nöjda, dels över att det blev av men också för att vi gjorde det på det här sättet”, säger Stefan Burström, kurschef.

Ursprungligen skulle HM-kursen ha genomförts på Bosön den 25-29 mars, men att samla deltagare från landets alla fallskärmsklubbar i dessa virustider bedömdes olämpligt.

”Jag pratade med Sven Mörtberg (riksinstruktör SFF, reds. anm.) om att försöka få till en kurs ändå lite senare. Vi bestämde att vi delar upp den i två, en sydlig och en nordlig, så att det inte skulle bli så många deltagare i varje”, berättar Stefan Burström.

Datumen blev 7-10 maj och den nordliga platsen blev bestämd till Gryttjöm. Det passade bra eftersom hoppningen inte kommit igång ännu. ”En fördel var att vi kunde göra allt i riktig miljö. Här hade vi rullbrädor och en uthoppstrapp att öva i.”

Det kom elva deltagare från fyra olika klubbar som utbildades av fyra kursledare. Trots virustider tycker Stefan att de kunde genomföra kurshelgen på ett säkert sätt. Mycket kunde de göra utomhus, och inomhus spred de ut sig så mycket som möjligt. Dessutom fick alla egna rum att bo i.

Kan bli repris nästa säsong

Lyxkänslan av att vara på en konferensanläggning som Bosön, där valmöjligheterna när det kommer till mat, fika och frukost är många, gick de förstas miste om, men det var inget de direkt saknade.

”Det kanske inte är riktigt det som är vårt största behov. En restaurang i närheten kunde leverera mat och jag köpte olika frukostalternativ till alla. HM-kursen blev billigare än vad den är

i normala fall, och det är en fördel både för klubbarna och för hopparna”, säger Stefan.

Alla berörda var så pass nöjda att man till och med diskuterar kring möjligheterna att fortsätta på ett liknande sätt nästa säsong.

”Kursen brukar ändå hållas innan hoppningen drar i gång och även tidigt på säsongen är det inte hoppning sju dagar i veckan. Det finns en massa parametrar att räkna in, men det finns en klar möjlighet att det blir på liknande sätt. Sedan är det inte meningen att alla klubbar ska utbilda sina egna instruktörer, utan de som har den möjligheten behöver i så fall bjuda in deltagare från andra klubbar.”

”En utmanande utbildning”

HM-utbildningen startar egentligen redan på hemmaklubben. Steg ett är att förbereda sig med materielkunskap och vissa övningar. Steg två är centralutbildningen; den som brukar vara på Bosön men som i år var i Gryttjöm och en kurs i Eslöv senare i vår.

”Du måste komma dit med kunskap som du fått tidigare. Du behöver grundläggande kunskaper i hur man utför en ordentlig visitation och hur man utbildar en elev”, förklarar Stefan.

Under steg två ingår ett antal utbildningsövningar som man övar in med sina deltagarkamrater i olika moment. Medan några deltagare övar på att instruera får andra spela elever. Eleverna får i uppgift att spela på ett visst sätt och lägga in några fel, som det är meningen att instruktören då ska märka. Det gäller att kunna lära en elev

Nils van der Poel undervisar under kurschefen Stefan Burströms ledning.

Nils van der Poel instruerar och kurschef Stefan Burström övervakar.

Deltagare på HM-kursen Emelie Wallner instruerar kurschefen Stefan Burström medan Sussie Leal, deltagare, ser på.

att till exempel svänga, tracka och deltatracka. ”Att lära ut det är en färdighet som är svårt att skaffa sig utan att öva på det”, menar Stefan.

Efter svängar är det dags att lära ut hela utbildningsprogram och sedan ge feedback.

Steg två avslutas med en examination, och alla årets deltagare blev godkända.

”Det är en ganska utmanande och påfrestande utbildning med mycket nytt även om man är en erfaren hoppare. Deltagarna brukar vara ganska trötta efter dagens slut.”

Steg tre på hemmaplan

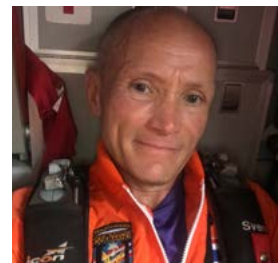
Nu följer steg tre, som återigen är utbildningsövningar på sin egen klubb, men i frifall.

”Du ska dels öva på visitationer och att släppa av låtsaselever tillsammans med en erfaren kursledare. Detaljer kan se olika ut beroende på om din klubb har AFF-utbildning eller konventionell utbildning, därför kan det inte ske central nivå utan det måste göras i den miljö man ska verka i”, säger Stefan.

Det finns inget slutdatum för när steg tre ska vara genomfört, det kan man ta i sin egen takt, men när det väl är avklarat är det dags att ansöka om sin HM-licens i SkyNet.

”Som Hoppmästare bör man vara entusiastisk för fallskärms hoppning, tycka att det är kul att träffa nya människor och att lära ut och ha tålmod. Det är inga omänskliga krav, men du behöver vara trygg i din egen hoppning så att du kan lyfta blicken och fokusera på någon annans hoppning.” ■

RI-spalten

Gångna vinter och vår har varit minst sagt märklig. Istället för lite skön försäsongshoppning både hemma och utomlands, har det blivit mitt längsta hoppuppehåll på över 40 år. Det har därför funnits mycket tid över för reflektion. I min nya roll som RI har jag naturligtvis funderat mycket på säkerhet och den utveckling av sporten jag själv upplevt.

Utveckling av utrustningen och därmed säkerheten i fallskärmshoppning har varit fenomenal. Under min egen tid som elev i slutet av 70-talet, gjorde jag alla utbildningshopp med runda fallskärmar. Inget konstigt med det, mer än att det blev en och annan trädländning. Det berodde på de runda skärmarnas obefintliga egendrivning, men mest på vem som var hoppmästare och spottade.

Elevutrustningarna på den tiden var gamla redan då och långt ifrån enhetliga – rena skrällen med dagens mått mätt. Alla var olika och det var det inte fråga om att ha en (1) inövad dragprocedur, utan den behövde vara anpassad efter vilken utrustning man hade vid just det hoppet. Utlösningshandtaget var av metall och satt på höger basrem och aktiverade en fjäderpilot (ungefär som dagens reservpilot). Ibland hade jag dock oturen att få riggen där handtaget satt på vänster basrem. Den drogs fortfarande med höger hand, men var betydligt svårare att dra. Den satt fast stenhårt i fickan och krävde hjälp av även vänster hand för att kunna dras loss.

Reservfallskärmen satt på magen och reservhandtaget satt på höger sida av reserven. Men inte alltid. Någon gång var det en reserv med handtaget placerat mitt på och som skulle dras uppåt. Vidare saknade vissa reserver fjäderpilot. Efter reservdrag med dessa, skulle man ta tag i basfällan och hjälpa den att få luft genom att skaka den och kasta den i eventuell rotationsriktning.

Alla mina automathopp gjordes med huvudskärmar som inte kunde kopplas loss. När det sedan blev dags för fritt fall, fanns det olika varianter av losskopplingsystem. Alla krävde losskoppling av bägge bärremarna oberoende av varandra. På några öppnades först "lock" vid bärremarnas fäste på riggen. Sedan krävdes att man tryckte in knappar från var sitt håll med tummarna och pekfingerarna. En annan och vanligare variant var att istället för att trycka på knappar, stoppa in tummarna i wireöglor, dra dessa rakt ut och därmed lossa bärremarna. Jag hoppade även med en tredje variant, men den var

så krånglig att jag avstår att försöka beskriva hur (om?) den fungerade.

3-ringarna var uppfunna, men de fanns förstås inte på elevutrustningarna som ofta var gamla amerikanska militära "överskotts"utrustningar.

Det fanns räddningsutlösare för elever, men mina automathopp gjordes förstås utan. När det blev dags för fritt fall, fanns en modell som hette Sentinel – en krutpatron "sköt iväg" reservhandtaget på 300 meter. Mer spännande var något som bara elever i VFK hade dispens att hoppa med och som hette KAP-3; en tjeckisk utlösare från 50-talet som inte kopplades mot reserven, utan den utlös-

” ” När världens bästa hoppare inte klarade sig undan, föll argumentet "Jag kommer alltid kunna dra min reserv" platt...

te huvudskärmen på en förinställd höjd. Reservern fick man dra själv.

Nåväl, när utbildningsplanen var klar, slapp jag äntligen kravet på att hoppa med räddningsutlösare. Jo, du läste rätt. Det var så jag upplevde det. Nu var jag äntligen riktig, färdig fallskärmshoppare med formellt förtroende att dra själv. Under 70- och 80-talet var det i princip ingen som hoppade med räddningsutlösare efter att blivit klar med elevutbildningen.

De räddningsutlösare som fanns då var inte tillförlitliga, särskilt inte att hoppa formationshoppning med. Det var till och med så att om någon hyrde en elevutrustning efter utbildningsplanen, fick de inte hoppa med påslagen räddningsutlösare om de tänkte hoppa med andra. Vådautlösningar hade hänt på grund av turbulens från andra hoppare i frifall.

1991 lanserades en räddningsutlösare (AAD) som hette CYPRES – en AAD för alla typer av hoppare. I början var de erfarna hopparna mycket skeptiska. Kunde man lita på den? Invaggas man inte i en falsk trygghet? Förloras inte själva hoppningens själ? Det fanns en massa tyckande och dessutom var den väldigt dyr. Jag och många med mig menade att den var säkert bra för oerfarna hoppare, men hade man några tusen hopp var den onödig.

Sedan hände något som fick fallskärmsvärlden att totalt ändra uppfattning. Den fallskärmshoppare som vid tillfället räknades som världens kanske främste, omkom efter att på luciadagen 1992 blivit knockad i frifall (många hoppade utan hjälm på den tiden) av en i laget han coachade som "player coach". Ödets ironi var att han var sponsrad av CYPRES, men i linje med dåtidens synsätt, hade han den inte aktiverad.

Otroligt sorgligt och fallskärmsvärlden var i chock. När världens bästa hoppare inte klarade sig undan, föll argumentet "jag kommer alltid att kunna dra min reserv" platt. Från den dagen vände allt. Numera är en CYPRES (eller motsvarande AAD) en regel i många länder, men för de flesta skulle det ändå vara otänkbart att hoppa utan.

Idag känns det lite märkligt att tänka att jag hoppade nästan 5000 hopp utan räddningsutlösare. Eller att för dagens tandeminstruktörer berätta att jag hoppade tan-

dem i 5 år utan CYPRES. Det som var helt naturligt och rätt då, känns mycket främmande idag. Vi visste inte bättre och med den utrustning som fanns då, gjorde vi det bästa av situationen med dåtidens kunskap. Förr i tiden var man faktiskt potentiellt död varje gång man hoppade ut ur flygplanet. Drog man inte sin fallskärm var det kört. Det var ett faktum som ingen ifrågasatte eller tvivlade på.

Nu har allt blivit både bättre och säkrare. Och i AAD:n finns alltid en "back up". Men, med detta sagt, finns också risken att tappa respekten för vad vi håller på med – en övertro på vår säkra utrustning och att det därför blivit ganska riskfritt. Till syvende och sist hänger det trots allt på människan. På dig! Inga tekniska framsteg har tagit bort kravet på hopparens kompetens. Det är du som hoppare som behöver vara välutbildad, tränad och mentalt fokuserad.

Bli aldrig nonchalant med de olika procedurerna i fallskärmshoppning och riskera att skada dig själv eller andra. Vi vill ju kunna hoppa även imorgon. Och glöm aldrig att ha roligt – för det är inte antingen roligt eller säkert!

Vi ses på fältet!

Sven Mörtberg
SFF:s riksinstruktör

Incidentrapporter SFS 2 2020

Så här inför säsongstart är det viktigt att planera dina höjder; bryt, drag och beslutshöjder. Vad gör du, och hur, på respektive höjd? Hoppen som vi tittar på här är bra exempel på hur bra det går, när man har en plan utifall det går dåligt. "Hope for the best; plan for the worst"; ta reda på vad det innebär när du gör det du gör och bygg in dina säkerhetsparametrar i hoppet.

Incident 1 - Wingsuithopp med reservdrag

Hoppare:

Tid i sport: 25 år

Totalt antal hopp: 1511

Antal hopp av den typ som utfördes: 106

Antal hopp med aktuell utrustning: 4

Antal hopp under de senaste tre månaderna: 8

Huvudfallskärm: Epicine PRO 150

Avskrift från fallskärmsrapport/ händelseförlopp:

Efter ett wingsuithopp med drag på 1400 meter upplever hopparen att "något" kom ut men att utvecklingsförloppet dröjde. Då hopparen vänder på huvudet för att kontrollera vad som sker ser hopparen att linorna är sträckta men att bagen är stängd, hen försöker då "trixa" lite för att se om det har effekt men inget förbättras och hen genomför då reservdrag och hänger i fullt bärande reserv på cirka 800 meter.

Hopparen använde en fallskärmsutrustning med de anpassningar som krävs för wingsuithoppning, även huvudskärmen är lämpad för detta. Vid undersökning efteråt visade det sig att ett gummiband låst linorna i en av bagens öljeter vilket gett en baglåsning.

Jesper Bergstrand, ordförande i Utbildnings- och säkerhetskommittén kommentar:

Även om du som hoppare gör allt rätt och anpassar allt enligt konstens alla regler så kan fel-funktioner uppstå, och vi som hoppar har inga garantier på att det alltid går som planerat; linor, som i exemplet här, kan gå av, trassla sig eller låsa något. Men vi kan skapa bra marginaler.

Hopparen som delar med sig av den här erfarenheten visar prov på hur ett bra säkerhetstänk omsätts i praktiken och hur man skapat bra förutsättningar genom att ta till draghöjden när man utför en viss typ av hoppning som i detta exempel med wingsuit. Det ger också hopparen marginaler till att agera om man behöver och man har tid och höjd till det man behöver göra efteråt. Det har varit tillräckligt spännande innan.

Det är bra läsning när man ser att hopparen hänger i sin reserv på 800 meter; då har man tid att samla ihop sig och sina handtag, orientera sig och fortsätta hoppet med bra framförhållning.

Incident 2 - Händelseregistrering

Hoppare:

Tid i sport: Elev

Totalt antal hopp: AFF Nivå 5

Antal hopp av den typ som utfördes: 5

Antal hopp med aktuell utrustning: 5

Antal hopp under de senaste tre månaderna: 5

Huvudfallskärm: Elevutrustning

Avskrift från fallskärmsrapport/händelseförlopp:

En elev som bär glasögon genomför ett hopp, nivå 5, med ett par hopp-glasögon av större modell. Under hoppet lossnar googlarna och glasögonen far upp i pannan och eleven kan då inte se höjdmätaren. Medföljande AFF-instruktör får till slut lösa ut elevens fallskärm vilket sker samtidigt som eleven påbörjar draget själv. Den instruktör som är med i hoppet skriver i incidentrapporten "Stora gogglar som måste spännas hårdare. Mitt ansvar som AFF-instruktör."

Jesper Bergstrand, ordförande i Utbildnings- och säkerhetskommitténs kommentar:

Detta hopp blev "bara" ett dåligt elevhopp eftersom man höll sig inom säkerhetsparametrarna och löste situationen samt hade den under kontroll och hade bra marginaler.

Men situationen hade kunnat undvikas. Det var bra att eleven påbörjat eget drag när osäkerhet om höjd uppstod och även bra att medföljande instruktör agerade så att huvudskärmen kom ut på god höjd. "The devil is in the details" är ett bra uttryck. Förutsätt inte att allt är bra, utan säkerställ!

Sitter glasögonen bra? Passar handskarna? Är skorna knutna ordentligt? Är riggen rätt tillpassad? När jag mitt huvudhandtag? Ser jag mina nödhandtag? Är benremsslacket och bröstremsslacket säkrat och upp-fäst? Passar overallen bra? Passar hjälmen, är fästet bra och kan jag fästa slacket? Småsaker kan man tycka, men som måste kontrolleras.

Listan på detaljer som vi har att gå igenom och checka av är lång och vi måste göra det inför varje hopp, för det är ingen annan som gör det åt oss.

Nu var detta en elev-instruktörssituation, men be gärna någon om en "kompiskoll" innan du går ut till ilastningen. Och våga fråga när du i din tur kontrollerar din kompis utrustning, "Är räddningsutlösaren på? Höjdmätaren igång? När du ditt handtag?"

Vi har alla våra olika rutiner före ett hopp. Ta fram och utveckla dina så att du har en genomtänkt checklista som täcker det som behövs och som skapar bra och säkra förutsättningar för din hoppning.

Tack vare att instruktören skrev en "Händelseregistrering" efter hoppet, kan nu alla lära sig något av denna händelse. Det är precis så här det ska fungera – föredömligt!

**“EVERY NEW BEGINNING COMES FROM
SOME OTHER BEGINNING'S END.”**

-LUCIUS ANNAEUS SENECA

**PERFORMANCE
DESIGNS, INC.**

WWW.PERFORMANCEDESIGNS.COM/FIRST-TO-KNOW

”Kan du kolla min Cypres?”

Text: Håkan Andersson

Att kontrollera att räddningsutlösaren är påslagen innan man kliver in i planet hör till ilastningskontrollen. Att ha försäkrat sig själv om att den är påslagen när man tar på sig riggen är förstås en bra start, men har man väl tagit på sig utrustningen och står där vid planet behöver man hjälp av någon annan att titta på displayen för att förvissa sig om att den faktiskt är på. Det brukade vara enkelt. Om Cypresen visade en nolla och en liten pil var allt i sin ordning.

SITUATIONEN HAR DOCK blivit lite mer komplicerad än så de senaste åren. Det finns ytterligare två godkända räddningsutlösare i bruk i Sverige; Vigil och MarS. Deras displayer ser annorlunda ut när de är påslagna. Nåja, vi ska väl kunna lära oss att känna igen hur displayen ska se ut på tre olika fabriker, eller hur?

Då kommer nästa nivå av komplexitet. Alla tre fabriker har numera ”changeable mode”-varianter, det vill säga enheter som kan ställas om mellan Student, Expert/Pro, Tandem och Swoop. De olika inställningarna har olika aktiveringsparametrar, vilket innebär att de löser ut reserven på olika höjd och vid olika sjunkhastigheter. Och det är nu det börjar bli riktigt intressant, eller farligt, beroende på hur man väljer att se problematiken.

En räddningsutlösare som är inställd på fel läge kan vara direkt livsfarlig. I SFS nummer 5-2019 finns en incidentrapport som beskriver just detta. En hoppare tar en rigg och antar att Cypresen är inställd på Expert.

Vid en 270-graders sväng under 300 meter får hopparen upp farten så mycket att Cypresen löser ut. Den är nämligen ställd i läge Student och detekterar en alldeles för hög sjunkhastighet. Den här gången gick det tursamt nog bra. Hopparen landar välbehållen under dubbla kalotter.

Det har dock hänt att hoppare har fått sätta livet till på grund av räddningsutlösare som varit i fel läge i förhållande till den typ av hoppning som utfördes. I Sverige har vi (ännu) inte haft någon allvarlig olycka eller något dödsfall av denna orsak men vi har väldigt svårt att uppskatta hur stort mörkertalet är, alltså hur många hopp som gjorts med felaktigt inställda räddningsutlösare men som tack och lov inte resulterat i aktivering av reserven.

SENSMORALEN AV DETTA är att det inte räcker att kolla att räddningsutlösaren är påslagen när du gör utrustningskollen på dina medhoppare, du måste också förvissa dig om att den är inställd på rätt läge! Det vill säga du måste se och reflektera över vad displayen visar.

Här skiljer det sig förstås mellan olika fabriker av räddningsutlösare. Vigils display skriver tydligt ut vilket läge enheten är inställd på, se bild 1. Notera att den kallar Swoop-moden för Xtreme. Även MarSen har en tydlig, om än något förkortad, text på sin display, se bild 2. Här benämns elev-läget med Int (för intermediate) och Swoop-moden med CPi (för Canopy Piloting).

Tyvärr är Cypresens lägesinställning inte lika tydlig, se bild 3. Aktuellt läge indikeras bara av en liten markering under lägets namn som är målat/graverat på displayens kant. Notera att swoop-läget heter Spe (för speed). Det kan vara svårt att se denna markering, särskilt i vissa riggar där kanten på fickan för displayen kan skymma delar av densamma. Här gäller det att vara extra uppmärksam på vad som verkligen visas.

Sålunda innebär att kontrollera någons räddningsutlösare, förutom att säkerställa att den är påslagen, också att konstatera att den är ställd i rätt läge för avsedd hoppning. Läs av vilket läge det är, berätta det för hopparen som har riggen på ryggen, och fråga om det är korrekt. Då säkerställer man både att läget verkligen läses av och att riggens användare reflekterar över den.

FÖRUTOM AKTUELLT LÄGE kan displayerna även visa information om justerad (ökad) aktiveringshöjd och/eller eventuell höjdskillnad till en alternativ landningsplats. Detta visas som olika bokstavs- och sifferkombinationer, till exempel ”A3”. Det är inte rimligt att man kan komma ihåg vad alla dessa betyder för tre olika fabriker av räddningsutlösare. Men när du kontrollerar någon annans rigg, läs av allt som står på displayen och berätta detta för hopparen i fråga. Om denne inte vet vad det betyder, det vill säga vet hur räddningsutlösaren är inställd, är det knappast lämpligt att hen hoppar med riggen utan att ta reda på detta först.

Till sist ett råd på vägen, skulle du upptäcka att din räddningsutlösare är felaktigt inställd när du redan befinner dig på ilastningsplatsen, stryk dig från liften! Att ens försöka ställa om den i ett stressat läge är dömt att misslyckas. Man behöver gott om tid och manualen uppslagen framför sig annars är risken stor att man gör något riktigt tokigt. ■

Nya regler för service av räddningsutlösare nästa år

Text: Håkan Andersson

Materielkommittén har beslutat om ändrade regler rörande serviceintervallen för elektroniska räddningsutlösare, det vill säga alla räddningsutlösare utom FXC. Den nya regeln, som träder i kraft 1 januari 2021, lyder: "Elektroniska fallskärmsutlösare med pyroteknisk utlösningmekanism skall underhållas av tillverkaren eller av tillverkaren angiven verkstad i intervaller i enlighet med tillverkarens instruktioner."

Den nuvarande skrivningen anger ett serviceintervall på 4 år ± 6 månader, vilket i praktiken är anpassat efter Airtecs angivna serviceintervall för Cypres. I och med denna ändring anpassas regelverket så att det följer varje tillverkarens egna instruktioner. När denna text skrivs kan man läsa sig till följande information från respektive tillverkare.

För *MarS m2* multi anger man 15,5 år eller 15 000 hopp i livslängd utan någon planerad

service. En gång om året ska en fallskärmskontrollant göra en enklare utvändig inspektion, kontrollera batterispänningen samt jämföra det avlästa lufttrycket mot en extern precisionsbarometer. Batteriet sägs vara designat för att klara av enhetens hela livslängd utan batteribyte. Skulle batteriet trots allt ge upp måste det bytas av tillverkaren.

För *Vigil Cuatro* finns det inte heller några föreskrivna serviceintervall. Batteribyte, som måste göras av tillverkaren eller av utsedd serviceverkstad, ska ske efter 10 år eller 5000 hopp, beroende på vilket som inträffar först. Vad gäller livslängd anger tillverkaren något kryptiskt: "maximalt 20 års förväntad livslängd". MK kontaktade tillverkaren och fick svaret att en *Vigil* har en livslängd på maximalt 20 år, därefter ska den tas ur bruk.

För *Cypres* kommer en form av övergångsregler att gälla, allt enligt tillverkaren. För

enheter tillverkade under 2015 eller tidigare gäller obligatorisk 4- och 8-års service med en livslängd på 12,5 år. För enheter tillverkade under 2016 är det samma intervall men servicen är frivillig. För enheter tillverkade från och med 2017 är servicen frivillig med ett intervall på 5 år. Livslängden är utökad till 15,5 år. Batteriet uppges räcka enhetens hela livslängd även om man inte skickar in den för service, vilket i så fall inkluderar batteribyte.

Som redan påpekats, det som förmedlas ovan är en redovisning av vad de olika tillverkarna föreskriver i april 2020. De uppdaterade reglerna, det vill säga att SFF ska följa tillverkarnas instruktioner, träder i kraft först vid årsskiftet (1 januari 2021) och då kan tillverkarna ha ändrat sina instruktioner. Under denna säsong gäller dock fortfarande ett serviceintervall på 4 år ± 6 månader för alla märken. ■

Blir det nytt svenskt rekord i augusti?

Text: Linda Lundberg
Foto: Nils Hedström

Sex år sedan sist. I augusti är det dags igen. Rekordet i Big Way Head Down ska försöka slås i Gryttjom. "Vi hoppas på att kunna slå 20-mannen", säger Nils Hedström, administratör för rekordlägret.

Samling sker söndag kväll den 16 augusti, sedan är det dags att försöka sätta nytt rekord. Stockholms Fallskärmsklubb arrangerar rekordförsökslägret den 17-19 augusti. Denna gång kommer hopparna att ha tillgång till två flygplan som skulle kunna ta 43 personer. "Vi blir kanske inte riktigt så många, men jag hoppas att fler anmäler sig", säger Nils.

Anmäler sig gör man på skydive.se. I skrivande stund har 20 anmälningar kommit in, vilket innebär att det är tillräckligt många för att lägret ska bli av. Sedan gäller det att alla är tillräckligt duktiga också för att det ska bli något rekord.

Kraven för att få delta på lägret är att du är stabil i head down och att du kan flyga på level genom hela hoppet utan att andra flygare anpassar sig efter dig. Du ska kunna bryta 180 grader och tracka iväg säkert på rygg bort från formationen. Du ska även ha erfarenhet av att hoppa i en formation om minst 6 personer eller fler. Dessutom krävs friflygarsäker rigg och dytter. "Det är de säkerhetsmässiga kraven. Alla som uppfyller kraven får vara med på lägret", berättar Nils.

En stor och en liten grupp

Lägret kommer nämligen att delas in i en stor grupp som ska försöka slå rekordet och en mindre grupp som är med för att lära sig. "Ingen blir utan hopp och du kan vara med även om du inte är supervass. Den mindre gruppen finns för att skapa en bra miljö att lära sig i. Någon skulle kunna börja i lilla gruppen och gå över till den stora för att coacherna ser att den personen är duktig, men målet är inte att slå ihop grupperna", säger Nils.

Coacherna under lägret är Marie Sjödin och Marius Sotberg.

Så hur går rekordförsöket till? En domare ska bedöma att allt har gått rätt till. Den domaren får först en plan skickad till sig som visar hur hoppet ska se ut i detalj. Hoppet genomförs, någon filmar och domaren får en bild. Om alla grepp sitter, ja då sitter rekordet, men allt måste ske enligt planen.

"Om vi skulle behöva byta plats på en hoppare eller byta ut någon av olika anledningar skickar vi in en ny plan", berättar Nils, och tillägger att man kan skicka in en ny plan inför varje hopp.

Hoppas på förändring

Nils var med och filmade det förra rekordet, men nu ska han delta i formationen. "Det ska bli kul. Jag har övat mycket på sådan här typ av hoppning och känner mig bekväm. Det är kul för mig personligen och även för att vi kan anordna sådant här i Sverige, både för att bygga kompetens och för att ha kul tillsammans."

Under samma datum kommer FS Bigway Camp att hållas i Gryttjom. Det innebär mycket folk på klubben.

"I nuvarande situation med Coronaviruset skulle det inte gå, men jag hoppas såklart att det förändras. Den ena karran från Norge har vi bara de här datumerna så jag kan inte bara säga att vi kan köra senare för det beror på."

Om lägret skulle bli inställt på grund av Coronapandemin får de anmälda tillbaka pengarna. Men om allt går som önskat och om vädret dessutom är fint är målsättningen att få till sex hopp per dag för att försöka slå rekordet. ■

Fyra Frågor

Text: Pixine Lyckner

1. Vad är din styrka som ordförande?
2. Vem är din främsta förebild i sporten?
3. Vad har du för mål med kommande säsong?
4. Har du några andra intressen än fallskärmshoppning?

Den sega säsongstarten till trots jobbar klubbarnas styrelser runt om i landet för fullt. Bland annat har vi fått fyra nya kvinnliga ordförande och dessa passade vi på att ta på pulsen genom att ställa några frågor. Tre av dem finner du här och den fjärde kan du läsa om i Nyfiken på på sidan 14.

Foto: Rikard Magren

Nina Schmolewski
ordförande i Örebro Fallskärmsklubb

Smeknamn: Fortfarande öppen för förslag

År i sporten: 10 år

Utrustning: Crossfire 119, Vector rigg

Yrke: Översättare

Favoritbok: "Den lilla staden där tiden stannade" av Bohumil Hrabal

Berätta något som inte så många vet om dig: Jag har en kandidat i gotiska kyrkans arkitektur, 1100-1300-tal.

1. Jag är bra på att planera och organisera.
2. Alla som vill hoppa fallskärm! Jag säger alltid ja till alla som vill hoppa tillsammans med mig.
3. Äta lika många Sandwich-glassar som Joel Christiansson och ha det gött på klubben.
4. Paragliding! Älskar att simma också.

Foto: Erik Nylander

Johanna Nihlén
ordförande i Fallskärmsklubben Syd

Smeknamn: Har inget.

År i sporten: Tog licens 2007, men haft två år med uppehåll; så detta blir mitt tionde år med licens över en tolvårsperiod

Utrustning: Ingen just nu, haha

Yrke: Gymnasielärare i språk och litteratur.

Favoritbok: Omöjlig fråga till en litteraturvetare! Men jag är väldigt glad för "Din stund på jorden" av V. Moberg och "Kvinnor och äppelträd" av M. Martinsson. Sen har vi "Onåd" av J-M Coetzee, för att inte tala om "Den indiske Tolkien", en novellsamling av J. Lahiri.

Berätta något som inte så många vet om dig: Jag spelar ett tiotal olika instrument men kan inte hoppa jämfota upp på en låg pall.

1. Driven antar jag... och envis.
2. Svår fråga! Jag inspireras av alla som hoppar av ren glädje och av alla de som med stor ödmjukhet lär mig, sig själv och alla andra saker om hoppning och livet.
3. Ha så roligt det bara går!
4. Squash, friluftsliv och hantverk.

Foto: Håkan Schwartz

Malin Eriksson
ordförande i Östersunds Fallskärmsklubb

Smeknamn: oftast MAMMAAAAA

År i sporten: Började hoppa 2016

Utrustning: Vector3 med en Safire139

Yrke: Studerar till Socionom

Berätta något som inte så många vet om dig: Jag var grym på skateboard när jag var yngre. Jag och tre vänner fixade tjejskate på skatelokalen i Östersund för att fler tjejer skulle börja åka skateboard.

Favoritbok: "Jonathan Livingstone Seagull", av Richard Bach.

1. Jag är engagerad, driven och brinner verkligen för Östersunds Fallskärmsklubb. Jag har fått så mycket av den här klubben och uppskattar verkligen att få vara ordförande och hjälpa till att driva verksamheten framåt. Det här kommer bli så jäkla bra!
2. Vet inte riktigt. Men jag har träffat många fantastiska människor i den här sporten!
3. Att träna mycket FS4 med laget för att kunna börja tävla så småningom.
4. Jag tycker om att vara ute i naturen, på sommaren blir det en hel del cykling, helst i skogen eller en tur på fjället. På vintern blir det isvakbad i Storsjön och slalomskidor med barnen.

Ordförandespalten

Fallskärmsvännen, covid-19, förebilder inom idrottsrörelsen och en kontrollerad start av hoppssäsongen.

Fallskärmssporten har formerat sig i coronafrågan och efter givande videokonferenser, kunde styrelsen målmedvetet arbeta vidare med att utforma och besluta om de rekommendationer som klubbarna nu arbetar efter. Vi har valt en strategi som omgärdas av nyckelordet riskanalys, med en försiktig och ödmjuk attityd för att minska den totala smittspridningen och påverkan i sjukvården. Det vill säga att vi gör allt vi kan för att medverka till samhällets samlade insatser för att "platta ut" den berömda kurvan samtidigt som vi för sportens fortlevnad, behöver bibehålla kompetens och färdigheter i den ädla hoppkonsten.

Vi har för vårt ansvarstagande fått mycket fina kommentarer från såväl myndigheter som inom idrottsrörelsen med Flygsport- och Riksidrottsförbundet. Det ska vi vara stolta över och jag vill återigen framföra mitt tack till flera klubbar som tagit aktiva steg och fört riktigt bra dialoger med RI, förbundsläkaren och mig som ordförande. Det är en mycket komplicerad tid vi har framför oss med att vända varje krona, utvärdera alla åtgärder och förbereda sig för en "vanlig säsong" för att få klubbarna att ta sig igenom denna kris som påverkar allt och alla. Vi har löpande dialog med expertmyndigheter och jag känner mig väldigt trygg med att RI och vår skickliga förbundsläkare samverkar och skapar en djup kunskap och förståelse för hela coronasituationen.

Faran är inte över och jag kan i dagsläget inte ge någon annan information om när vi återgår till en normal hoppverksamhet. Däremot har styrelsen förändrat intervallet med bedömning om läget från var 14:e dag till varje vecka. Detta är en naturlig utveckling då vi följer Folkhälsomyndighetens bedömningar och att en viss ljusning kan skyntas i smittläget. Det är dock viktigt i sammanhanget att belysa svårigheten med att våra viktiga kunder väljer att boka in tandemhopp och elevutbildningar. Här har klubbarna ett stort ansvar att målmedvetet finna former som gör att vi skapar trygghet och en stark kvalitetskänsla för vår verksamhet!

Jag är trots vissa kritiska röster, övertygad om att våra skickliga klubbar och medlemmar kommer göra allt för att införa och efterleva reglerna. Fallskärms hoppare tar ansvar, hanterar risker och förstår vad som krävs för att begränsa smittspridning och inte minst vikten av att samverka med den lokala sjukvården och förbundets nyckelpersoner; Riksinstruktören & förbundsläkaren.

Glad och ansvarsfull
midsommar!

Peo Humla

Peo Humla
Stolt ordförande till ett av Sveriges finaste idrottsförbund och en frivillig försvarsorganisation i det nya totalförsvaret.

SFF och covid 19

Text: Penny Robertson-Pearce

Förbundets styrelse tillsammans med riksinstruktören Sven Mörtberg och förbundsläkaren Peter Ullström har lagt ner många timmars arbete för att möjliggöra och vägleda klubbarna i samband med årets försiktiga hoppstart.

När den här artikeln skrivs i mitten av maj har flera klubbar så smått dragit igång årets hoppverksamhet med hjälp av de riktlinjer och checklistor som förbundet tog fram i början på månaden. Dessa är baserade på Folkhälsomyndighetens rekommendationer men även på Riksidrottsförbundet och Flygsportförbundets direktiv gällande fortsatt idrottsutövning under coronakrisen.

För att styrelsen skulle kunna få en så bred bild som möjligt av hur läget såg ut i klubbarna kallades alla ordföranden till en videokonferens i slutet av april. Alla klubbar deltog och de flesta var mycket positiva till initiativet. Det som togs upp på denna konferens låg delvis till grund för de riktlinjer som därefter arbetades fram. Det och många andra faktorer vägdes in när checklistorna gjordes, men framförallt är det förhindrandet av smittspridning såväl som hoppverksamheten ur ett säkerhetsperspektiv som förbundet lagt mest fokus på.

Säsongsstarten medför alltid en förhöjd risk eftersom de flesta hoppare haft ett längre uppehåll. Sven Mörtberg har poängterat vikten för landets chefsinstruktörer att extra nogsamt se till att deras aktiva hoppare i klubbarna följer det regelverk som finns i SBF gällande repetitions hopp med mera.

"Vi är vana vid "hoppning efter uppehåll" i Sverige, så detta är inget nytt. Vi har SBF som reglerar vad som ska göras. "Följ reglerna" är det viktigaste budskapet! Men, denna säsong blir nog en extra tankeställare för alla att verkligen genomföra sin "avrostning" på ett säkert och omdömesgillt sätt", säger Sven.

Chefsinstruktörerna har även uppmuntrat till att vidta egna lokala åtgärder vid behov, för att säkerställa att säsongsstarten blir så säker som möjligt. Exempel på det är; endast hoppning i mindre grupper och endast tillåta den typ av hoppning som hopparna är väl förtrogna med. Att inte prova ny utrustning, med exempelvis en mindre kalott,

eller hoppa i högre vindar än 8 meter per sekund är andra exempel på åtgärder som vidtagits.

Positiva reaktioner

Styrelsen har sedan coronaepidemins utbrott i mars haft regelbundna extra-insatta styrelsemöten för att hålla sig uppdaterade med utvecklingen och regelbundet kunna ge klubbarna information gällande eventuell hoppstart. När beskedet kom om en försiktig start av årets säsong fick det ett positivt välkomnande av de flesta klubbarna som drog igång så snart alla avstämningar var klara. Tanken med den försiktiga hoppstarten var framförallt att de hoppare som har instruktörsbehörigheter, till exempel tandempiloter och AFF-instruktörer, skulle ges möjlighet att komma igång för att kunna förbereda sig inför kommande elev och tandemhoppning som tills vidare är lagt på framtiden. Sven förklarar; "Kalla det "försäsongsträning", för när hoppningen väl kommer igång för alla, är det viktigt att instruktörer redan är "avrostade" och i god hoppform. De måste omedelbart kunna genomföra skarp hoppning med elever och passagerare".

Elever och tandem

Att förbundet inledningsvis inte sanktionerat tandem och elevverksamhet ställer till en del ekonomiska problem för många klubbar vars ekonomi helt eller delvis är beroende av den verksamheten för att överleva. Som kompensation gav SFF klubbarna en möjlighet att ansöka om anstånd för fordringar från förbundet gällande licensavgifter. Den åtgärden hjälper för stunden, men på sikt blir det ett hårt slag för de klubbar som kämpar med ekonomin och hoppats på en normal start med tandem redan i april, maj. Riksidrottsförbundet gick i slutet på april ut med information om möjlighet att ansöka om kompensationsstöd för de uteblivna intäkter som idrottsklubbar fått under perioden 12 mars till 30 juni till att börja med. SFF har uppmuntrat sina föreningar att ansöka om stödet då det i vissa fall rör sig om ganska stora belopp som uteblivit för klubbarna.

Hoppsverige längtar efter hoppning.

Foto: Philip Han

SFF har fått beröm för sitt ansvarstagande

Transportstyrelsen gav tidigt SFF beröm för sitt ställningstagande att vänta med verksamhet för att inte belasta sjukvården ifall en allvarlig olycka skulle inträffa. "Riksidrottsförbundet anser att vi har skapat en mycket genomarbetad checklista för uppstart av hoppning och Flygsportförbundet var idel lovord över vårt ansvarstagande för att förhindra smittspridning", säger Peter "PU" Ullström. Checklisten ska ses som ett sätt att sätta agendan inför framtida lättnader. "Vi skapar alltså rutinerna för att ha dessa i ryggmärgen när vi ska expandera hoppningen", förklarar PU och menar att det därför är oerhört viktigt att vi gemensamt jobbar för att verkligen följa de av SFF godkända riktlinjer som utarbetas i varje klubb. Checklisten innehåller en punkt som ska kryssas för, som gäller information till, och ett godkännande från ambulansöverläkaren i respektive region. PU förklarar; "Anledningen är att det vi gör inte är ofarligt och en olycka

i uppstartsskedet skulle skapa stor "badwill" och ett ifrågasättande av vår fantastiska sport. En olycka skulle innebära en belastning av akutsjukvården vad gäller logistik, säkerheten för berörd vårdpersonal, utnyttjande av intensivvårdsresurser och så vidare". Ambulansöverläkaren är den som har en unik insyn i såväl de resurser som finns till förfogande som belastningen av regionens sjukvård i sin helhet. "Ett godkännande väger alltså tungt för vår möjlighet att få det medicinska stöd vi är beroende av OM det vi inte vill ska hända ändå händer".

Sneglat på andra idrotters agerande

Även om Fallskärmsförbundet med sina 1333 medlemmar kanske inte belastar sjukvården i stor utsträckning sett till antal, är vår verksamhet fortfarande en högriskaktivitet. SFF har sneglat lite på hur andra idrottsförbund förhåller sig till olycksrisker i samband med idrottandet. Ridsport och motorsport är två idrotter med många utövare och där många allvarliga skador inträffar varje år. I ridsporten pågår all träningsverksamhet, på alla nivåer, som vanligt styrt av myndigheternas riktlinjer men tävlingar har varit helt stoppade fram till 1 juni till att börja med.

SFF:s förhållnings-sätt grundar sig i att vi ska kunna bedriva vår verksamhet i begrän-

sad omfattning med stort fokus på säkerhet och utan att tumma på expertmyndigheternas råd och riktlinjer. Förhoppningen är att det så småningom ska vara möjligt att komma igång med elevverksamhet och tandemhoppning. Peo Humla, ordförande i Svenska Fallskärmsförbundet säger; "Jag vill passa på och framföra ett varmt tack till alla klubbar som i linje med våra rekommendationer arbetar målmedvetet för att starta hoppningen på ett kontrollerat sätt. Både RI och förbundsläkaren tycker också att det är oerhört glädjande att så många klubbar redan på ett mycket seriöst sätt, tagit tag i uppstartsrutinerna utifrån checklisten och agerar i linje med Folkhälsomyndighetens råd när det gäller att förhindra vidare smittspridning. SFF kommer den närmaste tiden intensifiera dialog med samverkanspartners och experter för att skapa ett bra kunskapsläge inför kommande bedömningar"

En annorlunda säsong

Utän tvekan kommer detta att bli en säsong att minnas i svensk fallskärmsports historia. Förutom försenad säsongstart har även många förbundskurser fått omarbetas eller skjutas på framtiden.

Men det har inte bara blivit negativa effekter utan coronakrisen har även bidragit till en hel del flexibelt tänkande för att på andra sätt möjliggöra förbundsutbildningar. I mitten på maj till exempel, genomfördes en hoppmästarkurs i Gryttjom hos Stockholms Fallskärmsklubb för de deltagare som är bosatta i den norra regionen. Och i slutet på maj genomfördes en liknande kurs hos fallskärmsklubben Syd för deltagare från de södra och västra delarna av Sverige. "Behovet av hoppmästare finns i klubbarna, så när vi tvingades avboka planerad kurs på Bosön, var målsättningen att den skulle genomföras ändå. Med myndigheternas rekommendationer i åtanke, ville vi begränsa resande och bedriva utbildningen så mycket som möjligt utomhus. Tillsammans med SFF:s duktiga och kreativa förbundskursledare, fann vi lösningar för att kunna utbilda blivande hoppmästare på ett bra sätt", berättar Sven. AFF- och tandemutbildningar samt examinationer kommer att genomföras men datum är i skrivande stund inte fastställda ännu. Annat positivt är att det öppnats upp för samarbete mellan klubbar och att man delat med sig av tankar och idéer. Det alla önskar i nuläget är att det i sommar kan övergå till normal verksamhet, inte minst för att rädda hårt ansträngda ekonomier, men också för att kunna utbilda årets nya elever som är viktiga nya medlemmar. ■

Tankning i solnedgång.

Foto: Daniel Efrödi

NYFIKEN PÅ Catharina

Text: Pixine Lyckner
Foto: Magnus Liam Karlsson, SVT
och privat arkiv

Ny eller gammal, det beror på hur många år du själv har i sporten. Catharina Gilljam är nämligen inne på sin andra period som ordförande i Stockholms Fallskärmsklubb. Förra gången var för cirka 20 år sedan och mycket har hänt sedan dess. Efter 15 år av (hopplöst) uppehåll är hon tillbaka, inte bara på fältet utan även på ordförandeposten. Här är kvinnan som uppmuntrade och utbildande leder grupper, både på jobbet och inom fallskärmsvärlden. Här är Catharina Gilljam.

CATHARINA GILLJAM

Smeknamn: Cattis

Antal hopp: 1400

Ålder: 58

Familj: Maken Janne och barnen Noa 18 och Noomi 16 samt burmakatterna Charlie och Aida

Instruktörsbehörigheter: Inga idag

Utrustning: Storm 135

Favoritbok: Läser ganska mycket. Senaste favoriten är Ålevangeliet av Patrik Svensson. Ett par andra är Alex Schulmans Bränn alla mina brev och Egenmäktigt förfarande av Lena Andersson för att nämna några.

Klockan är 16:50 när jag möter upp Catharina i SVT:s foajé. Vi har aldrig träffats tidigare men jag får direkt en känsla av trygghet när hon ler och hälsar.

Sveriges Television är en av de arbetsplatser som känner av rådande pandemi mycket, men på ett annat sätt än de flesta andra företag. Alla i huset har mer än någonsin att göra och Catharina berättar att det är mycket nu, långa dagar och massor av extra arbetsuppgifter. Men hon tar sig ändå tid att träffa mig och ställer gärna upp på intervjun.

För många av oss är Catharina en ganska ny figur som precis blivit ordförande i Stockholms Fallskärmsklubb men de med många år i sporten välkomnar henne tillbaka. Hon har nämligen haft ett uppehåll på hela 15 år sedan hon slutade hoppa 2003.

Catts och Crisse både hoppade, tävlade och bodde ihop.

Catts tillsammans med parhästen Crisse.

"Jag var liksom färdig"

Att hon tog en paus har mycket att göra med att hon blev mamma. 2002 blev hon mamma till Noa och två år senare kom Noomi, båda från Etiopien. Det hade också förekommit en del olyckor och hon kände sig lite avtänd på sporten. "Jag var liksom färdig, jag kom på mig själv med att sitta i kärran på väg upp och längta tills jag var på marken igen. Det kändes som ett tydligt tecken på att det var dags att lägga av", berättar hon.

Catharina hade då varit i sporten i tolv år. Det som började med ett tandemhopp 1991 för att hon ville liva upp semestern lite blev till ytterligare ett hopp dagen därpå, och efter detta hopp skrev hon på för att genomgå AFF-kursen.

Catharinas pappa, Ove, är född i Gryttjöm och de har alltid haft sommarställe i de trakterna. Vilken klubb hon ska tillhöra har därmed alltid varit givet. I "Gryttis" känner hon sig hemma och trots att pappan inte alls tycker att fallskärms hoppning är så käckt var han där varje sommar och hälsade på. Samma sak nu när hon började hoppa igen. Han har själv aldrig hoppat och tycker att det är onödigt riskfyllt men sponsrar gärna med räddningsutlösare och annat som ökar säkerheten i sporten.

"Totalfrälst"

Som ny hoppare var Catharina oerhört engagerad i sporten, hon beskriver sig själv som totalfrälst och satte ihop fyrmannalaget "Hot Shots" strax efter att hon erövrat A-licensen. Laget åkte redan under försäsongen året därpå till Florida och hoppade i Flagler. En rolig notis om resan är att det på den tiden fanns ett väldigt duktigt fyrmannalag som inte alls var svenska men som hette "Swedish Bikini Team", och på hoppfältet trodde man att det var detta gäng som kom på besök. "De blev ganska besvikna när det kom ett gäng supergröna hoppare men resan var fantastisk. Alla blev kära i sina instruktörer och det var en sådan där lycklig tid", ler Catharina och minns några riktigt soliga och glada veckor.

Catharina, eller Catts som hon kallas av hoppkompisarna, och lagkamraten Crisse Holwaster blev riktiga parhästar och började senare tävla i Freestyle, Crisse som performer och Catts på kamera. "Vi hade så otroligt roligt", säger hon ivrigt och berättar

också att de bodde ihop i Catharinas lägenhet vid Nytorget på Södermalm. Catharina växte upp i Sollentuna. Hon beskriver det som en lugn uppväxt med mamma som sångerska på Oscarsteatern och styvpappa som bagare, på helgerna var hon hos sin pappa Ove. Catharina var ofta med mamma Maud på jobbet och tyckte att det var häftigt med perukerna, kostymerna och sminket. Men hon drömde inte själv om att stå på scen, kanske var det dock detta som sådde fröet till att söka sig mot filminspelning och TV senare

Catharinas nya cykelhobby är downhill som hon testade med Malin Nygren i Järvsö, Umeå.

Det har blivit några cykelvasor men inget skidlopp än.

Team Ljungskog är ett nätverk av cykeltjejer som gör massor av roliga grejer som cykelresor, lopp och landsvägscyckling i klunga.

STORSVENSKEN

Storsvensken var ett lyckat försök att ta världsrekord i nationell storformation den 8:e augusti 1998. 107 glada fallskärms hoppare hoppade från två Herculesplan i Karlsborg i flera dagar innan lördagens rekordförsök. Stämningen blev dämpad när det visade sig att man lyckats hålla formationen i 2,94 sekunder. För att rekordet skulle gälla behövde man hålla formationen i 3 sekunder. Med sex hundradelar till mål laddade man om och försökte en gång till. Denna gången höll de i den i hela 8,7 sekunder och när Sven Mörtberg i hangaren deklarerade att: "Den satt!" jublade samtliga deltagare och därmed skrev de in sig i svenska historieböcker.

i livet. På helgerna bodde hon hos sin pappa som var anläggningstekniker på Arlanda och som under åren jobbade för bland annat SAS och Luftfartsverket. Hon menar på att hon inte direkt kände suget efter adrenalin på den tiden men det fanns något slumrande hos henne och hon beskriver sig själv som orädd. Bland annat åkte hon på många semesterar själv. Hon packade väskan och åkte ensam redan som fjortonåring till USA, visserligen för att möta upp vänner på plats, men med så kallade stand by-biljetter som pappan fått från jobbet som innebar att man kunde bli strandad under en mellanlandning.

”Det roligaste är att utbilda”

Något som Catharina verkligen uppskattar med fallskärmsvärlden är gemenskapen och utvecklingen, att utbilda andra och att man själv lär genom att lära ut. Hon har haft samtliga instruktörsgader utom tandem och satt både i klubbstyrelsen och i förbundets styrelse. Det är stor skillnad på då och nu. ”Säkerhetsmässigt har det blivit så mycket bättre och mer professionellt”, säger hon och syftar till tydligare och bättre säkerhetsrutiner. Från förra omgången som ordförande drar hon sig till minnes roliga och speciella saker som anskaffandet av Erik-Erik. Men även tunga saker som osämjan som uppstod mellan Stockholms Fallskärmsklubb och Frifallsskolan som fanns på den tiden och som faktiskt var den organisation där hon själv gick AFF-kursen.

Efter två år som ordförande i Sveriges största fallskärmsklubb blev Catharina ledamot i Svenska Fallskärmsförbundet. ”Det var väldigt intressant att sitta i förbundsstyrelsen. Det var ett lugnare tempo men helt andra frågor”, skrattar hon och berättar vidare att om det inte vore för fallskärms hoppningen och allt hon lärt sig som instruktör, så hade hon inte varit den hon är idag.

I tonåren jobbade Catharina bland annat på Oscarsteatern innan hon studerade kulturvetarlinjen och gick en utbildning i TV-produktion. Därefter inledde hon sin karriär på SVT där hon har haft många olika tjänster inom organisationen under

åren och idag är hon produktionschef. Att jobba med public service har alltid varit rätt för henne, hon berättar att ”det känns viktigt att ha ett gott syfte med jobbet när man jobbar mycket, SVT är oberoende och står för andra värderingar än till exempel reklamfinansierad TV”.

Att hon blev just chef tackar hon hoppningen för. Hon hade själv aldrig funderat över att vara chef eller ledare och när hon blev in kallad till HR-kontoret en dag trodde hon att hon gjort något fel. Istället blev hon erbjuden en chefsposition. Hon blev förvånad och funderade en stund men bestämde sig för att tacka ja och har i efterhand insett att det finns många paralleller mellan chefskapet och instruktörsrollen. ”Det handlar om att leda, hjälpa, uppmuntra och få andra att våga och att bli bättre”, säger Catharina.

En viktig händelse som betytt mycket för Catharina både inom sporten och för yrkeslivet var Storsvensken som gick av stapeln 1998 i Karlsborg. Hon menar att det traditionellt sett var mycket ”blame game” i storformationer; gjorde man bort sig eller misslyckades blev man utesluten och fick inte vara med. Men här gjorde organisatören Sven Mörtberg, som tagit fram modellen att vara ett lag och jobba som ett team, klart för alla deltagande att ”alla ska med, vi gör det tillsammans”. Detta har slagit rot hos Catharina och hon minns det som otroligt häftigt och lärorikt och det är så hon arbetar som ledare, alla ska med, vi hjälps åt, tillsammans.

Cykling, husbyggen, familj och resor

”På tio år hinner man glömma hur jobbigt det är att bygga hus” skrattar Catharina och berättar att de nu är inne på tredje husbygget med cirka tio år mellan varje projekt. Under den femton år långa pausen från hoppandet ägnade sig Catharina, förutom jobbet, åt att vara mamma och att bygga hus. Maken som på den tiden var byggnadsingenjör (idag är han egenföretagare inom bygg och samhällsutveckling) träffade hon under byggnationen av SVT:s lokaler i Frihamnen

Catharina med dottern Noomi i Hemavan 2019.

så det föll sig naturligt att bygga sitt hus själva. Åren 1999-2000 byggde de hus i Sollentuna där Catharina växte upp, och tio år senare började de bygga hus på Sudret, Gotlands sydligaste spets. Nu, ytterligare tio år senare är det dags igen, dock med ett mindre projekt. Catharina har köpt en stuga i Gryttjom som ska få en veranda under sommaren. Att hon får hjälp med verandabygget råder ingen tvekan, sanningen är att huset i Sollentuna till stor del byggdes av fallskärms hoppare när det begav sig.

Med familjen reser hon gärna. De har bland annat varit i Thailand, i höstas reste hela familjen till Etiopien och det blir minst en veckas skidsemester – helst fler – varje säsong. Under barmarkssäsong cyklar hon, både landsväg ihop med maken och i skogen, och hon har precis fått upp smaken för downhill med nya hoppkompisen Malin Nygren. ”Det är nog något med adrenalin ändå”, säger hon och drar på munnen.

Välkommen hem

När Catharina 2018 bestämde sig för att återvända till hoppfältet skaffade hon en Veteran

Catharina tillsammans med Umeåhopparna Malin Nygren och Jan Holmner.

Första Basic Campet, arrangerat av Lukas Knutsson 1995.

Foto: Karin Lien

Första hoppet efter uppehåll, på bilden syns Catharina och Jens Grahn. Bilden är tagen av Karin Lien.

licens (en tillfällig licens som man kan skaffa om man haft uppehåll i 5-25 år och hade minst C-certifikat innan uppehållet, reds anm.) och åkte till Gryttjom. På plats fick hon ett mycket varmt mottagande och var lättad över att så många av hennes gamla instruktörskollegor var kvar. "Det första hoppet med veteranlicens var mycket minnesvärt", berättar Catharina. Trots att det inte alls var nödvändigt för licensens skull hade hon med sig två AFF-instruktörer, Jens Grahn och Karin Lien, och en kameraman. "Jag var väldigt nervös innan hoppet men på plats i planet, strax efter lyftet, kändes allt som vanligt. Det var en härlig känsla, muskelminnet sitter i och vi hade väldigt roligt!", ler hon.

"Total lycka"

Förra säsongen var det ingen tvekan om att hon skulle förnya licensen och hon berättar om fantastiska hoppdagar. Bland annat en "sista liften-formation" med alla olika discipliner; vinkel, mage och rygg; de gjorde olika saker i luften men alla hoppade tillsammans. Ett annat roligt hopp som hon fnittrande berättar om är hur hon tillsammans med ett stort gäng hoppade med rockring i somras. Hon var en av dem som höll i ringen medan de andra tog sig igenom den och hon berättar skrattande hur folk målläste på ringen och det gick vilt till men var oerhört roligt. "Kanske inte det stabilaste hoppet men Stefan Burström, vår CI, var med och såg till att skapa förutsättningar för att det hoppet skulle genomföras säkert!"

Ingen har undgått det som hände i Umeå i fjol, det var nog en tid då många funderade på om de skulle fortsätta hoppa och Catharina minns det som ytterligare bevis på fin gemenskap bland hoppvänner. Hon hade tidigare inte träffat Malin Nygren och Jan Holmner som kom ner från Umeå för att göra sina första hopp efter olyckan. Det var en tung period och Catharina blev tillfrågad om att hoppa med dem vilket hon gjorde. "Det var otroligt hedrande och stort och fint att få vara med dem då."

Catharina fick samma frågor som de andra nya, kvinnliga ordföranden som du kan läsa om på sidan elva och på frågan vem som är hennes största förebild i sporten svarar hon utan tvekan "Lukas Knutsson. För många saker, men främst för att han startade Basic Camp på 90-talet och därmed lade grunden till en fin tradition och en lång period av väldigt bra tränings- och tävlingshoppning i klubben. Den tradition och kunskap om FS-hoppning som han började bygget av betydde mycket för mig och klubben under många år."

En ledare med förhoppningar trots kristider

Catharina har stora förhoppningar inför säsongen trots rådande omständigheter med coronapandemin som håller i sig. Hon delger att Stockholms Fallskärmsklubbs styrelse har möte varje vecka och att de håller noggrann koll på intäkter och utgifter och hoppas kunna bygga en större stabilitet än tidigare. Det är tydligt att hoppare vill komma igång med säsongen och tanken är att smyga igång med en avrostningshelg för instruktörer nu i veckan (16-17:e maj). Därefter tar man nya beslut och jobbar hårt på att skapa säkerhet på fältet. De följer noggrant Folkhälsomyndighetens och Svenska Fallskärmsförbundets riktlinjer och uppdateringar och hoppas kunna genomföra tävlingar som planerat, men några evenemang kommer oundvikligen skjutas på framtiden. Bland annat det mycket populära boogiet Gryttstock.

Karin Lien om Catharina

Cattis har återvänt till fallskärmsporten efter många år och det är jättekul! Nu sitter vi båda i styrelsen för Stockholms Fallskärmsklubb och det är inte första gången. Det har vi gjort tidigare med olika uppdrag. Cattis är en person som alltid vill engagera sig och hon gör det bra. Nu är hon ordförande och det märks att hon har en gedigen ledarvana. Som person kan hon ge ett ganska lugnt och sansat intryck men under ytan är hon fnissig och har mycket humor. Hon är också en person som det alltid går att lita på och man kan vara säker på att hon fullgör det hon åtagit sig. I sin tidigare hoppkarriär filmade hon mycket. Det ska bli spännande att se vad hon tar för sig nu inom hoppningen.

Malin Nygren om Catharina

Det finns vissa människor som direkt finner en plats i ens hjärta. För mig är Cattis en sån person. Hon sprider en trygghet runt omkring sig och besitter en stor erfarenhet, både som hoppare och människa. Efter flygolyckan förra sommaren åkte jag tillsammans med Janne och Annika till Gryttjom. Cattis var den första att komma fram och prata, trots att vi då inte kände varandra. Jag kände att Cattis verkligt brydde sig. På riktigt. Hon är sån, en som bryr sig om. Trots att vi inte kände varandra så länge delar vi många fina minnen, både från luften och från downhillbacken. Och vill du få en flaska sabrerad är det absolut henne du skall anlita. Att hänga med Cattis är kul och jag blev otroligt glad när jag fick höra att Cattis blir ny ordförande i Stockholms Fallskärmsklubb. Cattis är reflekterande och ödmjuk samtidigt som hon är tydlig och rak. Hon kommer verkligen att vara rätt person på rätt plats.

Mot slutet av intervjun småpratar vi om läget i världen, om jobb, hur man hanterar en pandemi och hur man påverkas professionellt och privat och efter att ha varit den som ställt frågorna är det plötsligt jag som svarar på hennes frågor. Precis som hon beskriver hoppgemenskapen är hon själv väldigt välkommande och skapar en trygg och trevlig atmosfär som man trivs och gärna vill stanna i.

Under vårt samtal ringer hennes telefon några gånger och det märks att hon är en upptagen och hårt arbetande kvinna. När jag frågar hur hon ska hinna med jobbet, fallskärmsäsongen och att dessutom vara fru och mamma skrattar hon och svarar att hon vill ge tillbaka till fallskärmsvärlden som gett henne så mycket. "Det blir mycket men det går, utan hoppningen hade jag inte varit den jag är idag." ■

På väg ner mot en maldivisk paradiso full av fallskärmshoppare.

Exotiskt lyxboogie på Maldiverna

Text: Linda Lundberg
Foto: Mikael Belenki

I februari befann sig hoppare från hela världen kanske så nära paradiset man kan komma. Hoppning över turkost hav, boende vid vita stränder, god mat och öppen bar – på Maldiverna. "Det var som en dröm. Vart man än vände sig var det som ett vykort", säger Johannes Bergfors.

All inclusive-eventet på Maldiverna arrangerades av Rich Grimm, namnet bakom Tsunami Skydivers Exotic Boogies. Han har arrangerat exotiska och lyxiga fallskärmsevenemang de senaste fyra åren och det här var första gången på Maldiverna. "Han tycker om att göra det på olika ställen varje gång, på ställen där det är varmt i luften och där man kan bada i havet", säger Johannes.

Johannes var där som coach.
"Lekledare kan man säga. Jag såg till att alla var nöjda och glada."

Han har träffat Rich genom att de är i samma bransch och på så sätt blev han anlitad som coach. Johannes arrangerar nämligen själv hoppevenemang på exotiska platser som Kenya, Sydafrika och Thailand, men för ett tiotal snarare än hundratals.

En hel ö för hoppare

Till detta event hade Tsunami Skydivers Exotic Boogies hyrt en hel ö, berättar Johannes. På ön Kooodoo finns en resort och

ett flygfält, och under tre veckor enbart fallskärmshoppare. Veckorna var uppdelade i tre olika evenemang med lite olika fokus. Första veckan var det extra fokus på friflygning, andra veckan på maghoppning och sista veckan var det en blandad kompott. Under varje vecka närvarade omkring 100 fallskärmshoppare.

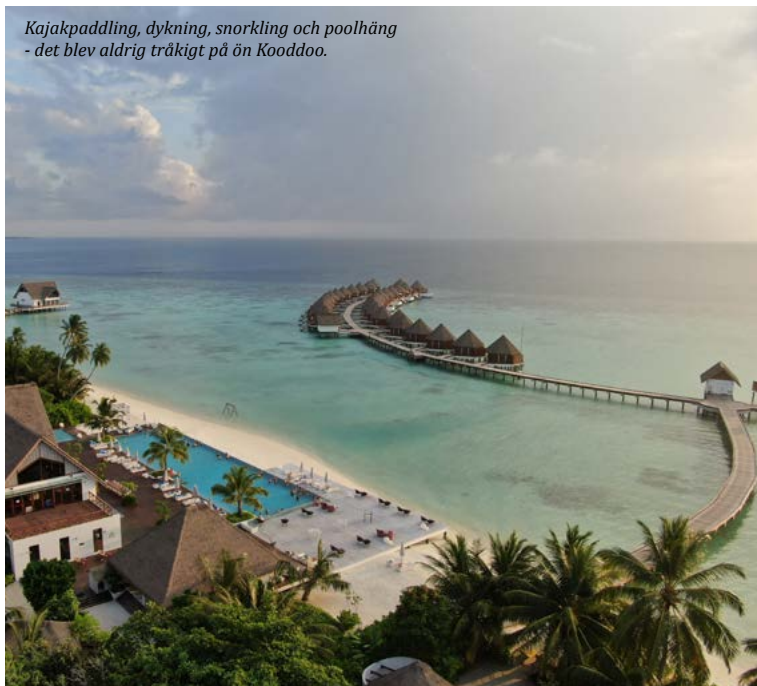
"Alla deltagare kunde välja en solnedgångsvilla med pool, en soluppgångsvilla med pool eller en strandvilla. Vi fick fantastisk mat tre gånger om dagen och öppen bar med vin, öl och goda drinkar. Det är det mest ekadenta event jag någonsin varit på", säger Johannes.

I priset ingick dessutom 15 hopp – och snorklingsutrustning. Det totala priset för evenemanget låg på 4500-6000 euro, beroende på valet av boende.

DJ i solnedgång

På ön fanns det möjligheter att paddla kajak och dyka. Johannes anmälde sig till och med till att nattsorkla med val-

*Kajakpaddling, dykning, snorkling och poolhäng
- det blev aldrig tråkigt på ön Kooddo.*

*Johan Terenius och Mikael Belenki
slappnar av i den svalkande poolen.*

hajar, men just då var det dåligt väder.

"Det var ganska mycket väderuppehåll, eftersom det framför allt var blåsigt ibland. Men det fanns allt du kan tänka dig att göra under tiden. Det blev en hel del poolhäng, vi körde jetski och jag som är hobby-DJ hade spelningar i solnedgången."

Johannes kan inte rekommendera just det här evenemanget på Maldiverna, eftersom det förmodligen inte kommer att arrangeras igen. Och att åka för att hoppa på Maldiverna är inte bara att göra heller, förklarar han. Det finns en klubb men ingen regelbunden verksamhet.

"Däremot rekommenderar jag att hoppa med Tsunami Skydivers Exotic Boogies. Det är en fallskärmsupplevelse. Våldigt sociala fallskärms hoppare bor på samma plats, äter middag, badar och reser tillsammans. Det blir som en fallskärmsklubb ute på ön."

"Boogiesernas Rolls-Royce"

Johannes var där tillsammans med Johan Terenius, Mikael Belenki, Pär Säfström och Maria Spetz från Sverige. Han känner allihop sedan flera år från olika boogien. Johan ser tillbaka på resan med stor entusiasm och glädje.

"Det här var boogiesernas motsvarighet till Rolls-Royce! Lätt det lyxigaste stället och bland den bästa hoppresan jag varit på. Kombinationen av hoppning på världens coolaste ställe, poolhäng med härliga människor från hela världen, förstklassig service, att få åka golfbil ut till ilastningen och fri bar var perfekt. Hur ska man någonsin kunna vänja sig vid att hoppa vid en vanlig dropzone nu?" ■

*Johan Terenius njuter
av värme på hög höjd.*

Del 1.

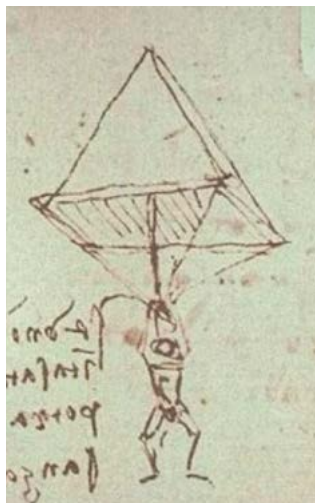
SVENSK FALLSKÄRMHISTORIA

Sedan urminnes tider har människan blickat drömmande mot himlen. Drömmar om evig frihet bland luftiga moln har blandats med fantasier om regnbågsskatter och gubbar i månen. Himlavalvet, denna outsinliga rymd över jorden, hem till solen och stjärnorna, vårt evinnerliga och mytomspunna tak har i sekel efter sekel skapat eftertanke och längtan. Många tänker att det är dit man kommer när man dör och många har dött för att de försökt komma dit.

Här är historien om hur fallskärmschoppningen föddes i Sverige. Om några av de fantastiska pionjärer som så innerligt ville att det skulle gå och som, trots att några av dem fick sätta livet till, har bidragit till att skapa den fantastiska hobby vi valt att ägna oss åt.

Den första kända bilden av en fallskärm, anonymt daterad 1470.

Da Vincis sketch på fallskärm.

Modell av Da Vincis fallskärmsketch.

Modell av Da Vincis fallskärmsketch.

Det tog flera hundra år från idé till frifall. Den första kända bilden av en fallskärmskonstruktion är daterad 1470 och några år senare ritade Leonardo Da Vinci sin kända pyramidliknande fallskärm men det var inte förrän långt därefter som fallskärmschoppning skulle bli ett faktum.

Många drömde om att sväva bland molnen, om att ta fågelvägen, att se världen från ovan och att flyga fritt likt bevingade varelser. En del var mer benägna än andra att känna på den fria luften och otaliga försök gjordes världen över. Luftballonger, segelflyg och vingkonstruktioner att montera på armarna byggdes och provades av de riktigt långtande och riktigt dåraktiga. Victor Wladimir Rolla (Kapten Rolla), en varietéartist och ballongflygare från Vitryssland, var den första som genomförde ett lyckat fallskärmschopp i Sverige. Den 18:e maj 1890 hoppade han från en luftballong som stigit vid Mosebacke Torg. I utvecklingsförloppet trasslade han in sig i fallskärmens linor men den hann veckla ut sig innan han landade i vattnet mellan Skeppsholmen och Kastellholmen där han plockades upp av

Djurgårdsfärjan. Elva dagar senare omkom han i en ballongolycka och blev därmed den första som dött i en flygrelaterad olycka i Sverige.

Det börjar hända saker inom flygvärlden

I början av 1900-talet hände mycket inom flygningen, luftballonger utvecklades till luftskepp med framåtdrivning och det första flygplanet såg dagens ljus. I Sverige byggdes det första flygplanet 1909 och de kommande åren gjordes Sveriges första militära flygning, det första svenska flyg-

Kapten Rolla, mannen som genomförde det första fallskärmschoppet i Sverige.

bolaget bildades och den första inrikeslinjen med flyg upprättades. Flygplanen blev större, flygvårdinna blev ett yrke och flygplatser byggdes för fullt.

Trettio år efter att Kapten Rolla landat med sin fallskärm i Saltsjön, genomförde den första svensken ett fallskärms hopp, onsdagen den 9 juni 1920. Det var Löjtnant Raoul Thörnblad, inspirerad av sin brors berättelser från Tyskland, som genomförde ett lyckat hopp vid Malmslätt, utanför Linköping. Senare under året började han

I tidningarna annonserades det om Kapten Rollas bravader.

En ung Raoul Thörnblad började intressera sig för fallskärms hoppning.

hålla hoppkurser för arméns och marinens flygare.

Raoul gjorde 51 hopp de kommande åren med en fallhöjd på 100-2700 meter. Han intresserade sig också för fallskärmskonstruktion och utvecklade en egen fallskärmsstyp. Vid Internationella Luftfartsutställningen i Göteborg 1923 utförde han tre hopp med den egna fallskärmen, bland annat inför Kung Gustaf V den 9 augusti. Thörnblads fallskärm fick beröm och uppmuntran för sin pålitlighet och enkla konstruktion.

Är det bara män som utmanar ödet?

Historien är, som vi vet, kantad av män och desto mer speciella blir de kvinnor som faktiskt tar sig till historieböckerna. En kvinnlig pionjär inom fallskärms hoppning är Elsa Andersson från Strövelstorp.

Elsa Andersson poserar framför ett flygplan på Thulins Flygskola i Ljungbyhed.

DET FÖRSTA SVENSKA FALLSKÄRMSFÖRSÖKET. Löjtnant Raoul Thörnblad gör en nedstigning med fallskärm (nya märket Heinecke) från aeroplan på cirka 500 m. höjd.

HUR FALLSKÄRMEN ÄR FÄSTAD UNDER FLYGNINGEN.

Elsa intresserade sig tidigt för flyg tack vare närheten till Ljungbyhed, ett civilt flygfält som senare blev en militär övningsplats.

På en utställning i Åstorp fick hon upp ögonen för Doktor Enoch Thulin och hon har själv uttryckt att det sedan den dagen var hennes högsta önskan att flyga. Enoch Thulin drev företaget AB Thulin Aeroplanfabrik och 1915 upprättade han en flygskola på Ljungbyhed för sina kunder. Fyra år senare blev Elsas dröm verklighet och hon blev den sista och 101:a eleven vid Thulins Flygskola där hon fick sitt aviatördiplom den 30 juni 1920, och blev därmed Sveriges första kvinnliga pilot. Det ska tilläggas att hon var den andra kvinnan som antagits till utbildningen men den första som erhållit flygcertifikat.

*"Flygning, vilken härlig sport! Inte alls så svår eller farlig som man vanligen föreställer sig."
-Elsa Andersson*

Elsa Andersson med sin Heinecke-fallskärm.

Elsas nyfikenhet på flygning slutade inte vid att sväva bland molnen i ett flygplan, även hon ville komma närmare himlen och bli fallskärmschoppare. I världen fanns vid denna tidpunkten andra hoppande kvinnor och flera av dem tjänade bra på att kasta sig ur plan och från luftballonger och göra uppvisningshopp inför entusiastisk publik.

Då den svenska experten på området, Raoul Thörnblad, vägrade utbilda kvinnor i denna färdighet begav sig Elsa till Tyskland. I Berlin fanns fallskärmskonstruktören Otto Heinecke som också börjat utbilda hoppare. Kursen bestod av en teoretisk del samt två elevhopp och Elsa fick sitt fallskärmsförarintyg i september 1921 och köpte en fallskärm, en "Heinecke".

Elsa fortsatte sin extravaganta karriärbana med att bli nordens första kvinnliga fallskärmschoppare och uppvisningschoppare. Flyg- och fallskärmsuppvisningar hade hunnit bli mycket populärt i Sverige och att vara den första kvinnliga hopparen gjorde henne till en uppskattad publikmagnet för de olika flygdagar som arrangerades i landet. Dessa flygdagar var tillställningar som lockade både de som tyckte att det var totalt vansinne att åka flygmaskin och de som med skräckblandad förtjusning njöt av bravaderna från marken. Men även de som gärna ville betala för att få provflyga. Att flyga var fortfarande nytt och

Elsa Andersson.

Den svenske poeten och författaren Jacques Werup skrev en bok baserad på Elsas liv, "Den ofullbordade himlen" som lanserades 1996, och 2001 kom filmen "Så vit som en snö" som delvis bygger på boken.

banbrytande och det skulle dröja innan det blev en självklarhet för majoriteten.

Elsas två första hopp efter utbildningen i Tyskland var uppvisningshopp inför en mycket hänförd publik och gick av stapeln i oktober 1921, det ena utanför Kristianstad och det andra, en vecka senare, utanför Helsingborg. Elsa blev mycket populär och känd som "den käckä skånskan Elsa Andersson" tack vare sin entusiasm och trevliga attityd.

Drömlivet som professionell flygare och uppvisningschoppare

Hoppen gick bra så när som på en vrickad fot i Helsingborg men efter en kort återhämtningsperiod lämnade den käckä skånskan Skåne för anställning vid Örebro Flygkompani. Vid 22 års ålder levde den orädda aviatriken sin dröm, anställd som uppvisningsflygare och fallskärmschoppare med en stadigt växande skara beundrare.

En söndag i januari 1922 samlades flera tusen åskådare vid Edö utanför Askersund för att beskåda Elsas nästa uppvisningshopp. Hoppet var ett annonserat extranummer som avslutning på en dag med passagerarflygningar anordnat av Örebro Flygkompani.

I sen låg tjock på sjön Alsen som agerade startbana för flygplanen denna krispigt kalla vinterdag. Elsa flögs av piloten Carl Albin Lundberg och hoppade ut från den gula Albatrossmaskinen på 650 meters höjd. Efter att hon bjudit publiken på några volter gjorde hon sitt drag men fallskärmen vecklades inte ut. På marken blev publiken med krypande obehag varse om att något var fel. Åskådare med kikare kunde se hur hon kämpade för att få bärighet och på 50 meters höjd vecklades skärmen äntligen ut men bara delvis. Elsa dog omedelbart vid kollisionen med marken och den nyss så ivriga publiken vände tysta, förskräckta och sorgsna hem.

De följande dagarna rapporterade media om anledningen till varför fallskärmen inte utvecklades i tid, man tror att fallskärmen fästs fel så att en lina hamnat runt Elsas arm vilket förklarar hennes frenetiska kämpade under frifallet som flera åskådare med kikare vittnade om.

På platsen där Elsa dog restes en tre meter hög minnessten av Kungliga svenska Aeroklubben och på Ängelholms Flygmuseum kan man besöka Elsa Anderssons minnesutställning.

Efter olyckan uppstod diskussioner huruvida hennes fallskärm var säker eller ej och till följd av detta köpte Otto Heinecke, som konstruerat Elsas fallskärm och sålt den till henne, tillbaka den och lät den tyska fallskärmschopparen Elise Schneider göra uppvisningshopp med den i Sverige för att påvisa dess pålitlighet. Senare kom fallskärmen att tillhöra Arnold Waldau, en annan svensk uppvisningschoppare.

"Luftens Livboj"

Under första världskriget började man i Tyskland se behovet av att kunna rädda sig ur störtande flygplan. Medellivslängden på en stridsflygare på Västfronten var tre veckor i slutet av 1916 och året därpå började man använda fallskärmar som räddningsverktyg och idéer som senare skulle utvecklas till katapultstolar började gro. Fallskärmen blev känd som "luftens livboj" och även den svenska flygfloTTan köpte in dessa. Sidenfallskärmen Irvin var den modell som fått det främsta förtroendet men man började även få upp ögonen för svensken Raoul Thörnblads bomullsfallskärmar och i februari 1926 var

det endast de senare som beställdes av svenska försvarsmakten.

Den 1 juli 1926 bildades Flygvapnet som en egen gren inom försvarret och bara en vecka senare räddade sig Löjtnant Nils Söderberg ur en Phönix DIII som fått motorstopp när han provade flygplanets egenskaper i flatspinn. Söderberg tog sig ur planet på 400 meters höjd och räddades av sin Irvin-fallskärm, han blev därmed den första svensken i Caterpillarklubben. I tidningen kunde man läsa hur han modigt svarade att "det inte alls var kusligt när han hade en så säker fallskärm som en Irvin" men att han såg fram emot att testa även den svenska Thörnbladfallskärmen.

Sex veckor senare, den 20 augusti 1926 hände det otänkbara. Flygvapnet arrangerade en stor parad och uppvisning på Ladugårdsgärdet i huvudstaden, många tusen åskådare tittade förundrat mot skyn och förväntan låg tjock i luften när fem militärer gjorde fallskärmsutsprång (som man rubricerade det på den tiden). Samtliga var utrustade med Thörnbladskas fallskärmsystem och det utbröt snabbt kalabalik när två av skärmarna inte vecklade ut sig. Löjtnant Finnson slog ner på ett hustak på Tysta Gatan och Fänrik Thellenberg gick rakt ner i folkmassan där den förskräckta publiken precis hann undkomma att bli träffade. Den tragiska händelsen rubricerades som "Panik på Gärdet", "Paraden krävde liv" och "Flygkatastrofen på Gärdet". Kommande dagar följde hård kritik mot försvarret, mot fallskärmshoppning och försvarsministern menade på att fallskärmshoppningen inte godkänns av honom. Högt uppsatta på flygvapnet menade att detta var dödsstöten för Thörnbladskas fallskärmsystem. Media rapporterade om krigsrett, om ovetande ledning, om olämpliga uppvisningar och onödiga risker.

Kunde detta vara slutet för svensk fallskärmshoppning?

Gedigna undersökningar av de havererade fallskärmarna gjordes liksom jämförelser mellan dessa skärmar och det tidigare använda amerikanska Irvin-systemet. Emellertid framkom att den ena fallskärmen faktiskt inte hade fungerat som den skulle och att den andra inte blivit utlöst, alltså att den mänskliga faktorn spelat in men att den svenska konstruktionen på det stora hela var mer säker än

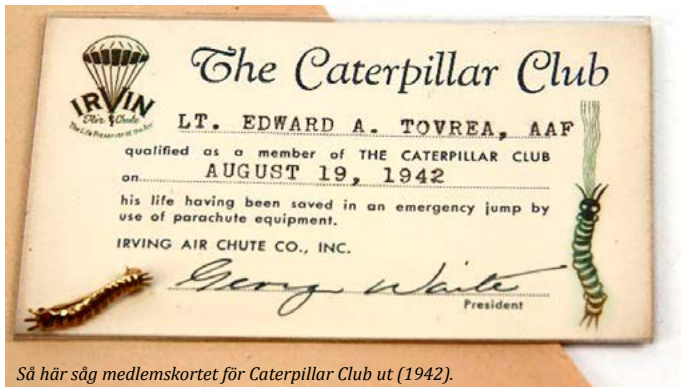
Dagens Nyheter rapporterade om olyckan på Gärdet på förstasidan.

den amerikanska. De svenska flygarna uttryckte dock gång på gång att de litade mer på Irvin-systemet och att de föredrog "Irvin-packen" som var nämnvärt lättare då sidentyget inte alls var lika skrymmande som bomullstyget.

Thörnblad fick det tufft ett tag men skam den som ger sig, med facit att den mänskliga faktorn är ett viktigt element skapade han automatiska fallskärmar som genom att sitta fast i planet utvecklades automatiskt vid uthopp. Man eliminerade på så sätt den mänskliga faktorn vid räddning ur icke manövrerbara flygplan och detta blev mycket uppskattat runt om i världen. Året efter den ödesdigra dagen på Gärdet i Stockholm demonstrerade han dessa automatiska fallskärmar i Köpenhamn. Därefter följde den svenska fallskärmens segertåg då Thörnblad blev inbjuden att demonstrera den i flertalet europeiska länder och den svenska fallskärmen köptes in av bland annat Schweiz flygvapen.

Vad som hände sedan, hur de första svenska fallskärmsjägarna utbildades och hur den första civila fallskärmsklubben bildades kan du läsa om i nästa fristående artikel i denna artikelserie om svensk fallskärms historia. ■

Källor: Svenska Fallskärmsförbundet arkiv, Hopp i Nöd och Lust, Stig Kernell, Kungliga Bibliotekets tidsningsarkiv, Svensk Flyghistorisk Förening arkiv, Föreningen Svenskt Flyg arkiv, stovrelstorp.nu, Svenska Oden och Äventyr arkiv.

Så här såg medlemskortet för Caterpillar Club ut (1942).

Caterpillarklubben grundades 1922 av Irvin Parachute Company och är en världsomspännande klubb utan styrelse. För att bli medlem i Caterpillarklubben ska man ha räddat sig från ett icke manövrerbart flygplan med en fallskärm.

Ursprungligen var tanken att man skulle ha räddat sig med en Irvin men i dagsläget räcker det att ha räddat sig med fallskärm oavsett tillverkare. Ordet caterpillar betyder larv på engelska och klubben har fått sitt namn efter de silkesmaskar som producerade silket från vilket de första fallskärmarna tillverkades av.

Text: Linda Lundberg
Foto: Staffan Uneståhl

Så blir du AFF-instruktör

Att ingenting är som vanligt denna vår har nog inte undgått någon. Tunnelmomentet i AFF-/SFU-instruktörskursen har skjutits fram på obestämd framtid som så mycket annat. Men för den som känner sig väl förberedd även utan tunneldelen finns det ändå chans att bli examinerad i tid.

”Om man tittar på hela tidslinjen för att bli AFF-instruktör börjar utbildningen egentligen året innan man ska examineras. Man behöver sätta sig in i vad som krävs, preppa och öva”, förklarar Jesper Bergstrand, examinator för AFF-instruktörskursen och kurschef för tunneldelen.

För att få bli AFF-instruktör behöver du ha D-certifikat, ha gjort minst 500 hopp och ha kommit upp i minst åtta timmar frifallstid. Det krävs även att du är en erfaren maghoppare, oavsett vilken som är favoritgrenen i vanliga fall, och du ska ha verkat som hoppmästare.

”Men det är faktiskt stor skillnad på att hoppa som hoppmästare med en elev som har gjort tio hopp jämfört med en som gör sitt allra första hopp. Det är många detaljer man måste behärska”, poängterar Jesper. ”Ju mer aktiv du är som hoppmästare innan desto mer har du igen när du går vidare för att bli AFF- eller SFU-instruktör. Bygg på med så mycket erfarenhet av utbildning och feedback som du bara kan.”

Jesper menar att en AFF-instruktör behöver ha ett öga bakåt, ett på hoppet som görs och ett framåt, eftersom kursen bygger på att eleven ska klara en nivå och ta sig vidare.

”AFF-utbildningen bygger på att eleven är utbildad och tränad redan innan hoppet. Fungerar det kan man se en snabb progression,

men det innebär mer markarbete. Sedan ska du dessutom kunna utbilda och ge feedback i realtid i luften.”

Var hängiven uppgiften

Jesper rekommenderar den som vill bli AFF-instruktör att förbereda sig året innan examinationen genom att vara så verksam som möjligt som instruktör och gärna gå vid sidan om en AFF-instruktör. Att öva på kopplade uthopp, med position både ute och inne, är viktigt för det behöver man vara duktig på.

”En instruktör ska inte påverka eleven negativt i till exempel uthopp, så det kräver att man är hängiven uppgiften. En instruktör ska även kunna flyga sin egen kropp nära elevens i frifall utan att störa, och ligga i en position där du både kan utvärdera och kommunicera.”

Sedan kommer tunneldelen. Den skulle ha genomförts i april i år som vanligt, men coronaviruset ställde förstas till det. I tunneln får deltagarna i normala fall lära sig om konceptet att vara en frifallsutbildande instruktör. Det handlar om en hel del teori, men alla får förstås testa att flyga i både primär och sekundär position, alltså vem som står inne i planet och vem som står ute. De får öva på avståndsflygning, att stoppa spinn och vända någon som ligger på rygg. Det ingår även att träna på att falla fort eller långsamt, var man ska placera sig och vilka tecken man ska ge.

Efter två dagars träning i tunneln får deltagarna med sig feedback på vad de ska träna på fram till examinationen.

"Vi har märkt att tunneldelen är en ögonöppnare för en del."

Väldigt krävande

Tunneldelen kan bli av senare i sommar om virusläget förändras, men oavsett planeras examinationen att bli av i juni för de som känner sig redo även utan träning i tunneln. Eftersom tunneldelen inte är obligatorisk var det åtta som var anmälda till den delen, men ytterligare fem har anmält sig direkt till examinationen.

"Vi vill erbjuda möjligheten för de som vet att de är så förberedda det bara går. Men då ska man veta att man har där att göra. Examinationen är väldigt krävande", varnar Jesper.

Examinationen pågår under en veckas tid och innefattar rollspel.

"Det är ytterst eleven vi hoppar med i skarpt läge som ställer krav. Vi hittar inte på fantasiscenarion utan håller det på en realistisk nivå."

Examinationen omfattar alla delar i de frifallsutbildande momenten och sker i rollspelsform med olika examinatoreer för att varje kandidat ska få en så omfattande bedömning som möjligt.

Rolig typ av hoppning

I examinationen ingår också färdighetshopp som innehåller vissa moment som man ska klara, vissa situationer i frifall som ska lösas. "De som känner att de är redo är välkomna. De andra får vänta på att vi kan ha tunneldelen. Hur många som brukar bli godkända? Det beror på hur förberedd man är, det är därför vi är så tjatiga om det. Om man har tränat tycker inte jag att examinationen är svår, men man ska kunna hoppa skarpt med elever direkt efteråt. Det är det vi tittar på: kan den här personen gå ut i morgon och utbilda en elev?"

Jesper skriver under på att hoppa som instruktör är en väldigt rolig typ av hoppning. Han menar att det ställer krav på att du är aktiv, engagerad och håller igång dina färdigheter. Att utbilda AFF-instruktörer uppskattar han också.

"Det är roligt att träffa engagerade människor som vill utvecklas. Och det är roligt med just AFF som är väldigt hands-on. Vi lär ut knep och trix och sedan går vi in i tunneln och prövar dem. Syftet är att ge en verktygslåda efter tunneldelen så att de kan fortsätta utvecklas." ■

NY HEMSIDA EFTER 20 ÅR
UFFESHOPPSHOP.SE

VÄLKOMMEN TILL UFFES HOPP SHOP

SVERIGES STÖRSTA FALLSKÄRMSAFFÄR
- SEDAN 1981

VÅRA PRODUKTER

HÖJD

HJÄLMAR

RIGGAR

FALLSKÄRMAR

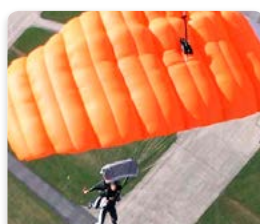
OVERALLER

HJÄLMTILLBEHÖR

GLASÖGON

TANDEM

RESERVDLAR

KLÄDER

213

år i sporten

27400

hopp

35

cuttar

21400

reservpackningar

Efter 20 år har vi en ny hemsida. Besök oss på **uffeshoppshop.se** för att köpa din utrustning. Med vår erfarna personal som tillsammans har 27400 hopp så får du den hjälp du behöver. Välkommen!

Uffes Hopp Shop AB

Kokillgatan 12 B, 721 33 Västerås
021-355 750
info@hoppshop.se